

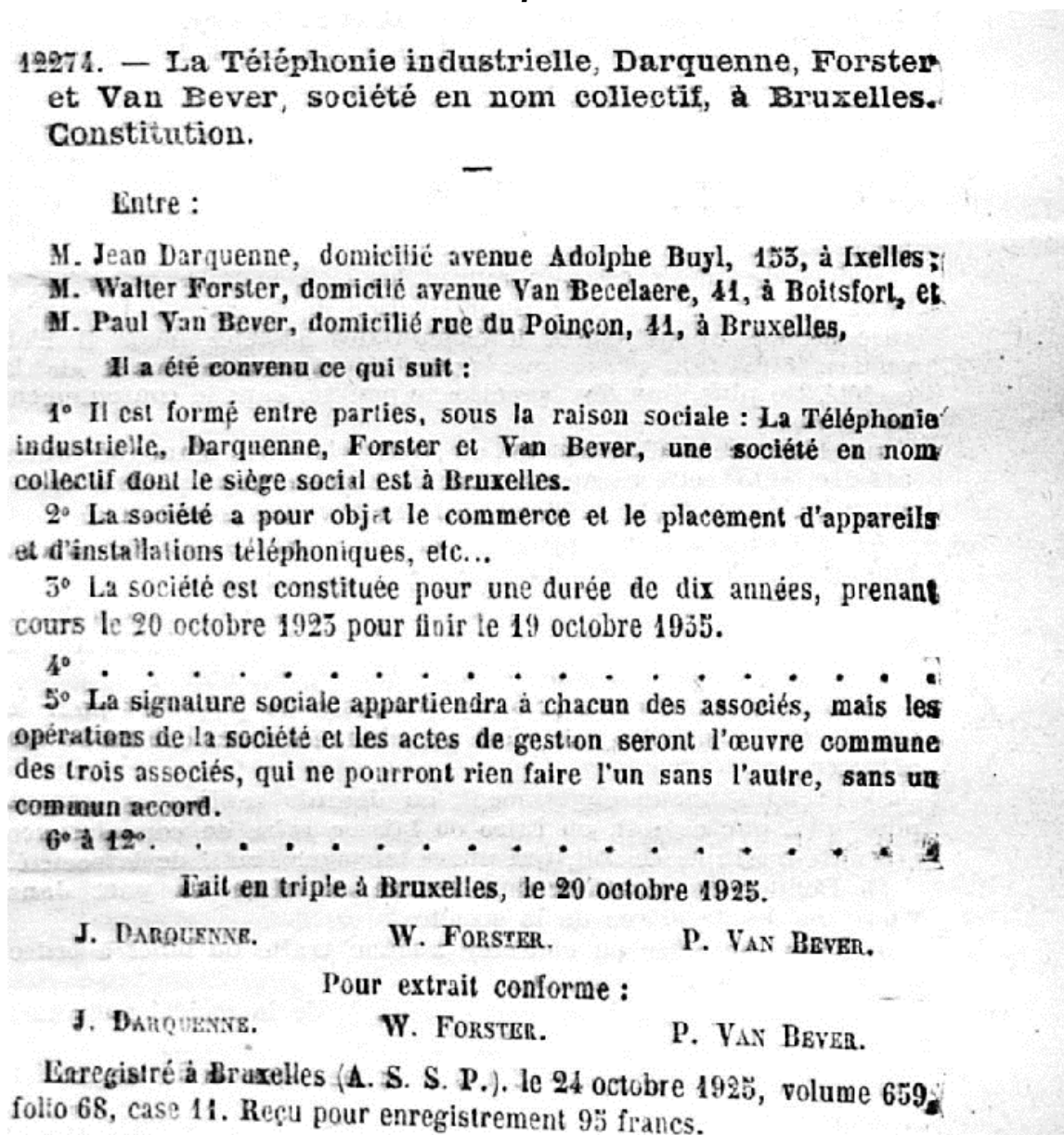
1. La Téléphonie Industrielle

Jan Verhelst

1.1 Inleiding

Na de eerste wereldoorlog gebeurde er een "booming" van de telefonie, vermoedelijk ook onder invloed van de automatisering die doorbrak. Zo ontstonden in de jaren 1920 verschillende bedrijven en bedrijfjes actief in de telefonie.

1.2 Het ontstaan van "La Téléphonie Industrielle".

Figuur 1: Stichtingsakte "La Téléphonie Industrielle Darquenne, Foster, Van Bever", een bedrijf "en nom collectif" in 1925.

Bron: bijlagen Belgisch staatsblad, akte 12274 van 1925

In 1925 werd “**La Téléphonie Industrielle, Darquenne, Foster, Van Bever**” opgericht als “*société en nom collectif*” door drie mannen die voordien bij een gelijkaardig bedrijf “**La Téléphonie Privée**” werkzaam waren: *Jean Darquenne, Walter Foster en Paul Van Bever*¹, die bij die firma respectievelijk commercieel, administratief en technisch directeur waren. Die overstap moet voor “La Téléphonie privée” wel een zware aderlating geweest zijn, gezien deze drie heren sleutelposities hadden in het bedrijf.

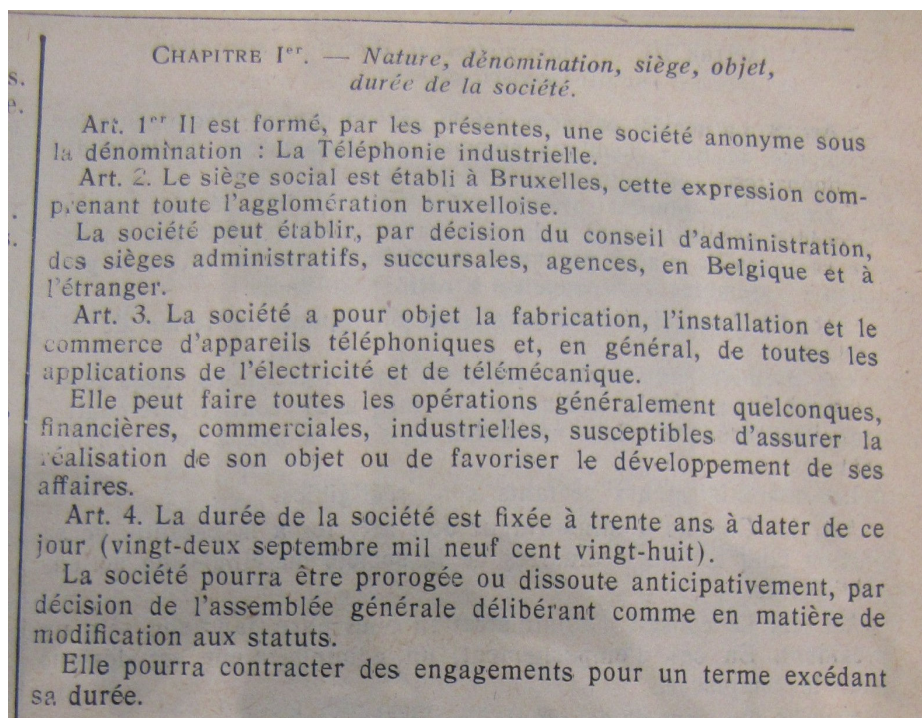
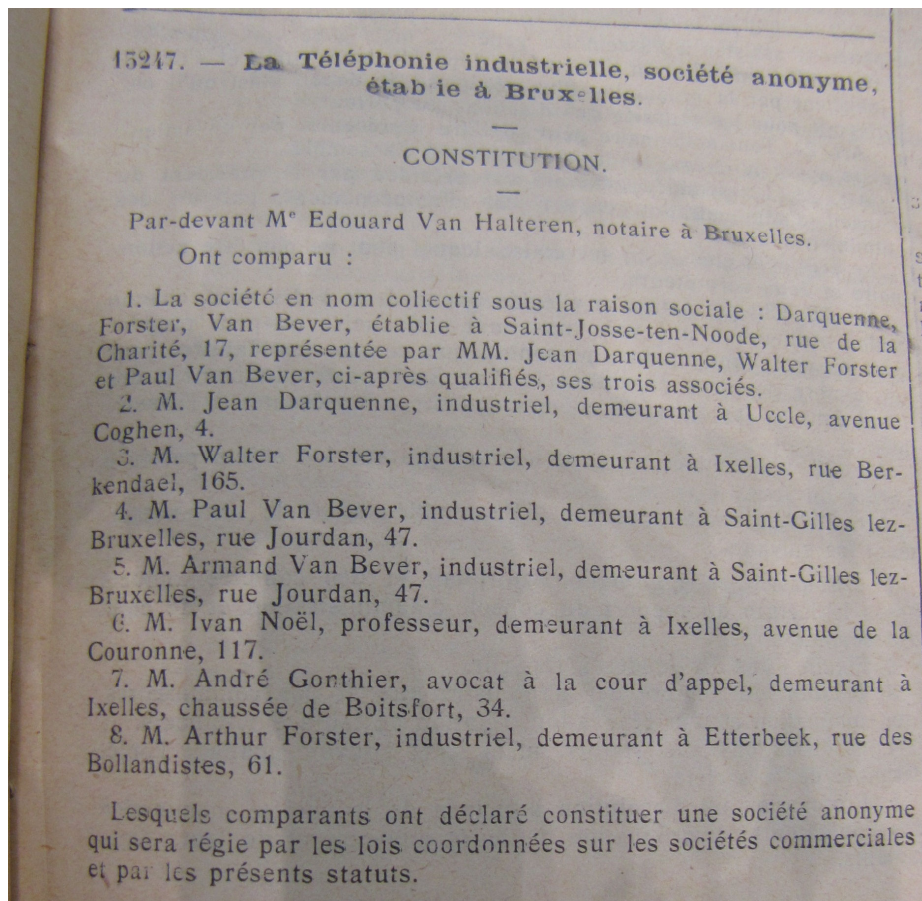
Figuur 2: Installatie bij de bank Kassel en Naegelmaeckers (22 juni 1926)

Installatie uitgevoerd in zetel van de bank in de “rue du Marais” te Brussel voor een “arbitrage” systeem. De grote trommel bevat namen en telefoonnummers van zakenpartners binnen handbereik.

Bron: Louis Van Bever

In 1928 veranderde de firma in een “Société anonyme”. Het bedrijf profileert zich als fabrikant en installateur van telefonie. Zowel toestellen als centrales (betrokken van andere leveranciers) werden aan klanten verhuurd en werden onderhouden. Typische contractduur was 9 jaar, waarna het contract stilzwijgend werd verlengd.

¹ Paul Van Bever was trouwens eerst op Atea begonnen, alvorens naar “La Téléphonie privée” over te stappen.

Figuur 3: Herstichting "la Téléphonie Industrielle" als Naamloze Vennootschap in 1928 (aanhef)

Bron: bijlage Belgisch staatsblad 1928 nr. 13247

En zoals u kan lezen is het doel van het bedrijf « *la fabrication, l'installation et le commerce d'appareils téléphoniques et, en général, de toutes les applications de*

l'électricité et de télémechanique ». Met andere woorden, men houdt alle mogelijkheden open, zolang het maar in de elektrotechnische sector is.

Figuur 4: Houten toestel La Téléphonie Industrielle van +/- 1930

Bron: verzameling Carlos Bekaert. Dit is een typisch toestel dat zich toelegt op interne communicatie in een bedrijf. Externe communicatie was duur, en mocht maar door enkelen worden gedaan.

In de periode tussen 1925 en 1930 worden gouden zaken gedaan.

Bij de crisis van de jaren 1930 trok eerst Darquenne zich terug, en nadien ook Foster, de zaken gaan immers minder goed. Paul Van Bever runt nu het bedrijf alleen, en legt zich vooral toe op communicatie in bedrijven, met telefoons met knoppen (zie voorbeeld in Figuur

4). Daarnaast heeft men ook publieke klokken. Men heeft één moederklok en een aantal secundaire klokken die daarvan afhankelijk zijn.

Figuur 5: Houten telefoon - Plakkaatje in close up

Figuur 6: Affiche "La Téléphonie Industrielle", jaren 1930

Bron: Louis Van Bever

Tijdens de oorlog worden de bestaande huurcontracten verder behartigd door mevrouw Van Bever, terwijl Paul deels in het buitenland zit. Tijdens zijn buitenlands verblijf ontwerpt Paul een nieuwe intercom, die de naam “intervox” meekrijgt, zie Figuur 7.

Figuur 7: Intervox, intercom in de periode 1945-1955

Bron: Louis Van Bever

Dit is een toestel met een ingebouwde luidspreker, die tevens als microfoon dienst doet. Het werkt “simplex”, t.t.z. dat men met de schakelaar moet overschakelen tussen spreken en luisteren. In de periode 1945-1955 behaalt men hiermee veel succes, er is maar één belangrijke concurrent in dit marksegment, Televic in Kortrijk.

Naast interne communicatie is er ook een behoefte aan het leveren van telefooncentrales en La Téléphonie Industrielle levert BTMC centrales in onderaanneming. De winstmarge op deze centrales is slechts 12,5 procent, zodat er geen ruimte is voor extra kortingen, en ook de voorwaarden van onderhoudscontracten zijn vastgelegd door de RTT.

1.3 1954: La Téléphonie Industrielle nouvelle est arrivée!

(25)

N. 28807.

**« La Téléphonie industrielle »,
société anonyme, en liquidation, à Koekelberg.**
Avenue de la Liberté, 5.
Registre du commerce de Bruxelles, n° 19660.

Constituée suivant acte reçu par Me Edouard Van Halteren, notaire à Bruxelles, le vingt-deux septembre mil neuf cent vingt-sous le n° 13247, et mise en liquidation aux termes d'un procès-verbal dressé par Me Pierre Van Halteren, notaire à Bruxelles, le vingt-six mai mil neuf cent cinquante-quatre, publié aux annexes du *Moniteur belge* du dix-neuf juin suivant, sous le n° 17079.

—
CLOTURE DE LIQUIDATION.

Procès-verbal de l'assemblée générale extraordinaire des actionnaires de la société, tenue devant Me Pierre Van Halteren, notaire à Bruxelles, le vingt-sept octobre mil neuf cent cinquante-quatre, en son étude à Bruxelles, rue de l'Association, n° 30.

Sont présents ou représentés tous les actionnaires de la société, savoir :

1. M. Paul Van Bever, industriel, demeurant à Koekelberg, avenue de la Liberté, 39, propriétaire de deux cent soixante actions ordinaires et de cent dix-neuf actions privilégiées	260	119
2. Mme Denise Claes, sans profession, épouse de M. Paul Van Bever, préqualifié, demeurant à Koekelberg, avenue de la Liberté, 39, propriétaire de dix actions ordinaires		10
3. Mme Suzanne Dumon, employée, veuve de M. Arthur Forster, demeurant à Watermael-Boitsfort, rue de la Tenderie, 41, propriétaire de vingt-neuf actions privilégiées		29
4. M. Raymond Bombaert, commerçant, demeurant à Bruxelles, avenue Rogier, 17, propriétaire de deux actions privilégiées		2
Ensemble : deux cent septante actions ordinaires et cent cinquante actions privilégiées	270	150

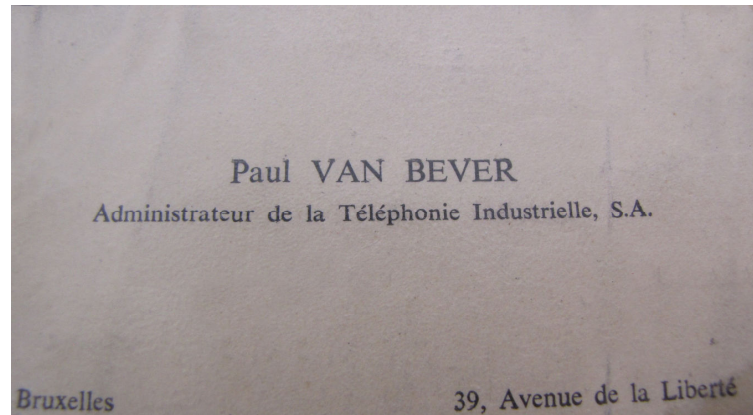
Figuur 8: 1954: La Téléphonie Industrielle wordt hersticht (aanhef)

Bron: Bijlagen Belgisch staatsblad 1954, nr. 28807

In 1954 wordt een alliantie aangegaan met de heren Jacques en Herman Carlier, die medeaandeelhouders worden in een vernieuwde "La Téléphonie Industrielle". Men besluit ook een vertegenwoordiging van het Zwitserse Hasler op te nemen.

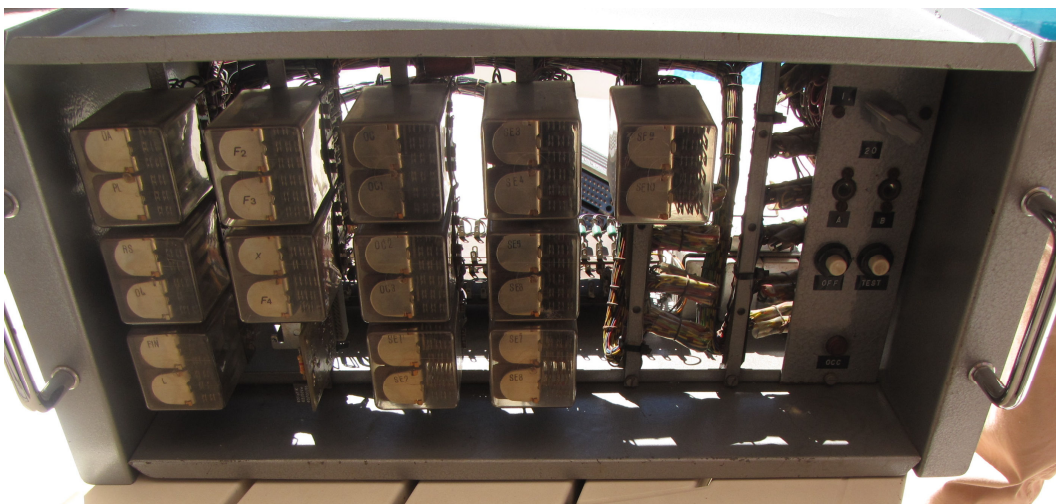
Figuur 9: Paul Van Bever (1901-1964)

Bron: Louis Van Bever

De telefooncentrale van Hasler wordt door de RTT niet aanvaard, gezien er een draaddikte van 5/10de werd gebruikt, waar de RTT 6/10de vraagt². La Téléphonie Industrielle krijgt van Hasler tijdelijk zijn relais aan een dumpingprijs, en kan een Belgische versie op de markt brengen, die wel voldoet aan RTT vereisten. Het is een 5/25 systeem (5 buitenlijnen, 25 binnenlijnen).

La Téléphonie Industrielle stond bekend als een klantgerichte organisatie, die zijn producten aan de wensen van de klant aanpaste. Een mooi voorbeeld was het call center van de "Taxi Vert" in Brussel, waar Téléphonie Industrielle een contract won door een pedaal in te voeren om de handen van de telefonist vrij te houden voor andere taken.

Figuur 10: Unit uit de telefooncentrale van "Taxi Vert" (einde jaren 1950)

Bron: Louis Van Bever

² Of is dit een drogreden, om het groot marktaandeel van Bell en Atea niet in gevaar te brengen?

Men experimenteerde met plugin units, hoewel dat toen nog erg in de kinderschoenen stond, en bron was van vele slechte contacten.

In 1963 geeft Paul Van Bever de fakkel over aan zijn zoon Louis. Als Hasler na de lanceerperiode zijn toeleveringsprijzen van relais normaliseert, is het voor La Téléphonie Industrielle niet meer rendabel zelf centrales te maken en ze besluit zich niet meer op telefonie te richten, maar eerder op de randapparatuur.

Figuur 11: Automatische nummervormer van Telerapid

Bron: collectie MIAT Gent

Zo verdeelde LTI automatische nummervormers (die toen nog mechanisch waren) van Peritel en Telerapid, printers (télé-imprimeurs) voor nieuwsagentschappen, een duplex intercom systeem van Ericsson enz.

LTI was ook de fabrikant van de eerste snelheidsmeters voor voertuigen. Hierbij gebeurde de snelheidsmeting door de tijd te meten, die een voertuig nodig had om na het rijden over een eerste kabel, een tweede kabel 50 meter verder te bereiken. Aan de rand van de weg stond een rijkswachter verdoken opgesteld. Als een voertuig te snel reed, kon die rijkswachter met een verrekijker de nummerplaat van die “snelheidsduivel” bekijken en noteren. Na een tijd hadden chauffeurs met een “zware voet” echter door, hoe dit te omzeilen. Als ze over een kabel reden, wisten ze dat ze moesten remmen alvorens ze over een tweede kabel zouden rijden. Hierdoor werd hun overdreven snelheid te niet gedaan. Het werd een boswachter/stroper verhaal, want de fabrikant plaatste dan zijn kabels op een halve meter van mekaar.

De Kredietbank had een netwerk van telexen, dat alle filialen van het land met het hoofdhuis verbond. Via dit netwerk werden inbraakalarmen doorgegeven. De apparatuur hiervoor werd gemaakt en geleverd door LTI.

1.4 1971: Overname door Hasler

In 1971 verkochten Jacques en Herman Carlier hun aandelen aan Hasler, en verdween de naam La Téléphonie Industrielle. Bij Hasler wordt Charles Médart aange trokken (ex-Atea).

In de Belgische telefoniewereld is Hasler befaamd geworden om zijn personenzoeksystemen (“bip bip systemen”). In een eerste versie waren die inductief, en diende er een lus rond het bedrijf gelegd te worden. Binnen die lus konden alle toestelletjes opgebiept worden. Later werden dit systemen die aangestuurd werden via UHF, en konden die ook boodschappen doorgeven. Het bedrijf werd zo onderaannemer van de belangrijkste telefonieleveranciers zoals BTMC, ATEA, Siemens enz., met wiens

centrales er interfaces werden gemaakt, zodat de personenzoeksystemen konden “aangesproken” worden vanaf het telefoontoestel.

Er ontstonden dan ook goede commerciële relaties met die leveranciers van telefooncentrales.

1.5 Jaren 1980 opgaan in ASCOM

In de loop der jaren 1980 ging Hasler op in een groter geheel van ASCOM. Toen dit bedrijf bovendien een Belgische vertegenwoordiging opnam van Northern Telecom, een Canadese fabrikant van telefooncentrales, bekoelde de vriendschappelijke relatie met Bell, Atea, Siemens, gezien men een bijkomende concurrent geworden was.

Het Sheraton hotel was traditioneel een klant van Bell. Als nu ASCOM de installatie van een nieuwe centrale in Brussel afsnoept (*omdat Sheraton internationaal gezien klant was van Northern Telecom*), was het hek van de dam. Andere belangrijke klanten waren Petrofina en de Banque Générale.

ASCOM is nu opgegaan in een groter geheel met AASTRA, waar nu ook nog Fabienne Van Bever de dochter van Louis werkt.

ascom *thinks ahead*

Figuur 12: Cover brochure over ASCOM

Bron: Louis Van Bever

2. Besluit

La Téléphonie Industrielle en haar opvolgers zijn een typisch voorbeeld van de evolutie van een bedrijf.

Ontstaan in de periode van de booming van de elektrotechniek in de jaren 1920, beginnen drie “musketiers”, die het in een ander bedrijf niet meer zien zitten, zelf met een gelijkaardige firma. De conjunctuur is goed, en de zaken gaan ook goed. Het is een typisch familiebedrijf, dat erg klantgericht denkt en met hun creativiteit overleven ze zowel de economische depressie van de jaren 1930, als de moeilijke periode van de tweede wereldoorlog.

Na de oorlog zitten ze weer op de golven van de relance, maar omstreeks 1955 zien ze in dat binnenbrengen van kennis onontbeerlijk is, en gaan daarom een associatie aan. Zij doen ook de vertegenwoordiging van Hasler in België.

Zelf telefooncentrales maken zit er niet meer in, en men focust zich op de perifere apparatuur, ondersteund door het Zwitsers moederhuis, dat hen in 1971 overneemt, en goede zaken doet rond personenzoeksystemen.

Einde jaren 1980 is er een schaalvergroting en gaan ze op in het grotere ASCOM. Ze hebben zich aangepast aan de marktsituatie, maar zijn mijlenver van het oorspronkelijk familiebedrijf,. Aanpassen en schaalvergroting zijn de sleutelwoorden om te overleven in de 21ste eeuw.

3. Bijlage: achtergrondinfo rond Delamare & Cerf

De prachtige affiche van Figuur 6 is een realisatie van een befaamde Brusselse firma.

3.1 *Afficheskunst in het Interbellum - 1918-1940*

Bron: <http://iandotbe.homelinux.org/belgianposterpages/history/history-1918-1940.html>

*Na de Eerste Wereldoorlog herstelde de afficheproductie, net zoals de economie, zich maar moeizaam. Vele ontwerpers bleven nog een tijdlang aan de anekdote en het historicisme van 1900 verslaafd. Als voornaamste oorzaak van het débaclé geldt het ontbreken van een gespecialiseerde opleiding tot het reclameontwerp. Daaraan werd pas verholpen in 1926 met de oprichting van het Brusselse **Instituut Ter Kameren** onder leiding van **Henry Van de Velde**. In de jaren '30 zouden de afgestudeerde grafici grote naam maken.*

*Kort daarvoor, in de jaren '20 nog, kende België nochtans enkele grote figuren maar die wisten geen blijvende stempel te drukken op de rest van het publiciteitsontwerp. Jozef Peeters, Jos Leonard en Marcel-Louis Baugniet schraagden de doorbraak uit het artistieke isolement van steden als Antwerpen en Brussel. Ze assimileerden invloeden van **De Stijl**, **het kubisme**, **futurisme**, ... Ook het expressionisme en de art deco kenden veel vertegenwoordigers.*

***Francis Delamare** startte in die laatstgenoemde richting, kwam in de ban van het werk van een Leonetto Capiello en Jean d'Ylen en leverde erg veel commercieel werk met zijn studio*

"Delamare & Cerf". Leo Marfurt, Zwitser van geboorte, vestigde zich in België. Beïnvloed door het Europese modernisme van die dagen, bracht hij de affichekunst in dit land weer op een internationaal niveau. Vele jonge grafici lieten zich door zijn aanpak inspireren.

3.2 Het succes van Francis Delamare

<http://www.tento.be/OKV-artikel/affichekunst>

Francis Delamare ging in de jaren '20 een associatie aan met Marcel Cerf, die de zakelijke belangen behartigde. Die samenwerking mondde uit in de oprichting van het bureau Delamare & Cerf, dat een aantal grafici te werk stelde. Via het blad *Notoriété* promootte het zijn verwezenlijkingen. Niet zonder resultaat, want Delamare mocht affiches tekenen voor ondermeer sigaretten **St-Michel en Mickey**, **lucifers Union Match**, **tabak El Marino**, **waters Spa en bieren Wielemans**.

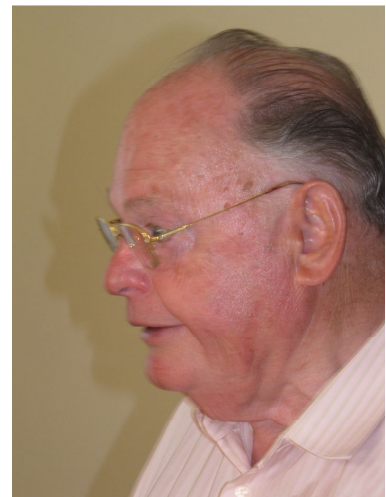
Ook andere Europese en zelfs Argentijnse firma's deden een beroep op hem. In 1927 werden acht affiches geselecteerd voor de Internationale Plakkaattentoonstelling in Antwerpen; in 1930 prijkten vier werken op de Exposition Internationale de l'Affiche Contemporaine te Luik. Zijn vlotte, ietwat commerciële stijl droeg de sporen van ondermeer Leonetto Cappiello, Frankrijks meest competente affichist van de jaren '30. Ook publicitaire ontwerpen van Samuel Colville Bailie, Roger Berckmans (Rogio) en Paul Daemen, die voor de Brusselse drukkerij De Rycker & Mendel werkten, en van Raymond van Doren en Roger Veranneman (Hervé) herinneren aan de flamboyante, humoristische stijl van Franse grafici als Cappiello, Jean d'Ylen, Henry Le Monnier en Achille Mauzan.

4. Dank

Wij danken de heer Louis Van Bever (° 1933), zoon van één van de stichters Paul Van Bever (1901-1964) van harte voor zijn bereidwillige uitleg.

Figuur 13: Louis Van Bever

Foto Jan Verhelst

La Téléphonie Industrielle werd beschouwd als een voorbeeld van een relatief klein bedrijf, dat zeer dynamisch kon ingaan op de telecommunicatienoden van bedrijven in de 20ste eeuw.

Dank aan Carlos Bekaert en Karel Verhelst als mede-interviewers, en mijn zus Greet Verhelst voor haar taalkundige correcties.

Inhoud

1. La Téléphonie Industrielle	1
1.1 Inleiding.....	1
1.2 Het ontstaan van "La Téléphonie Industrielle".....	1
1.3 1955: La Téléphonie Industrielle nouvelle est arrivée!.....	7
1.4 1971: Overname door Hasler.....	9
1.5 Jaren 1980 opgaan in ASCOM.....	10
2. Besluit	12
3. Bijlage: achtergrondinfo rond Delamare & Cerf	12
3.1 Afficheskunst in het Interbellum - 1918-1940.....	12
3.2 Het succes van Francis Delamare.....	13
4. Dank	13

Figuren

Figuur 1: stichtingsakte "La Téléphonie Industrielle Darquenne, Foster, Van Bever", een bedrijf "en nom collectif" in 1925.....	1
Figuur 2: Installatie bij de bank Kassel en Naegelmaeckers (22 juni 1926).....	2
Figuur 3: herstichting "la Téléphonie Industrielle" als Naamloze Vennootschap in 1928 (aanhef).....	3
Figuur 4: Houten toestel La Téléphonie Industrielle van +/- 1930.....	4
Figuur 5: Houten telefoon - Plakkaatje in close up.....	4
Figuur 6: Affiche "La Téléphonie Industrielle", jaren 1930.....	5
Figuur 7: Intervox, intercom in de periode 1945-1955.....	6
Figuur 8: 1954: La Téléphonie Industrielle wordt hersticht (aanhef).....	7
Figuur 9: Paul Van Bever (1901-1964).....	8
Figuur 10: Unit uit de telefooncentrale van "Taxi Vert" (einde jaren 1950).....	8
Figuur 11: Automatische nummervormer van Telerapid.....	9
Figuur 12: Cover brochure over ASCOM.....	11
Figuur 13: Louis Van Bever.....	13